

Eileen Changs “En duft af røgelse”: Et sprogligt blomsterbad

Eilieen Chang i Hongkong i 1954, ti år efter "En duft af røgelse" udkom. Foto: Wiki Commons

Asger Schnack
25.11.2023

KULTUR // BOGANMELDELSE – Hvis man vil have udvidet sin horisont og have et sprogligt kick samtidig, skal man læse Eileen Changs *En duft af røgelse*, skriver Asger Schnack. I Sidse Laugesens oversættelse er bogen – der foregår i Hongkong og Shanghai og omhandler personlige forviklinger af erotisk karakter, ægteskab og moralske forventninger i et samfund, der ligger fjernt fra vores – en litterær åbenbaring.

BOG: En duft af røgelse

Forfatter: Eileen Chang

På dansk ved Sidse Laugesen

Forlaget Korridor, 2023. 252 sider

Eileen Chang (1920-1995) var et navn, jeg slet ikke kendte, da jeg i foråret fandt frem til *Kærlighed i en faldende by*, som består af to novellaer og en novelle, og blev aldeles

overvældet af bogens sanseberusede og detaljerede sprog, der ikke rigtig ligner noget andet (mig bekendt) i litteraturen.

Kærlighed i en faldende by blev præsenteret som første bind af to på dansk af forfatterens, viste det sig, berømte Shanghairomancer. Andet bind, *En duft af røgelse*, foreligger nu, og det er en lige så stor oplevelse at læse dette, som det var at stifte bekendtskab med det første bind. Det er en betagende, ja, sindsoprivende, oplevelse af flere grunde.

Øverst ligger selve den sproglige nyhed, der overalt slår igennem som et rigt myldrende billedsprog, men også holdes tilbage for ikke at stå i vejen for fortællingen; det er en balance, der lykkes på den mest forunderlige måde. Stilen er kendetegnet ved nærgående tingsbeskrivelser – herunder af møbler og tøj – og originale farvebeskrivelser, som udløser nydannelser.

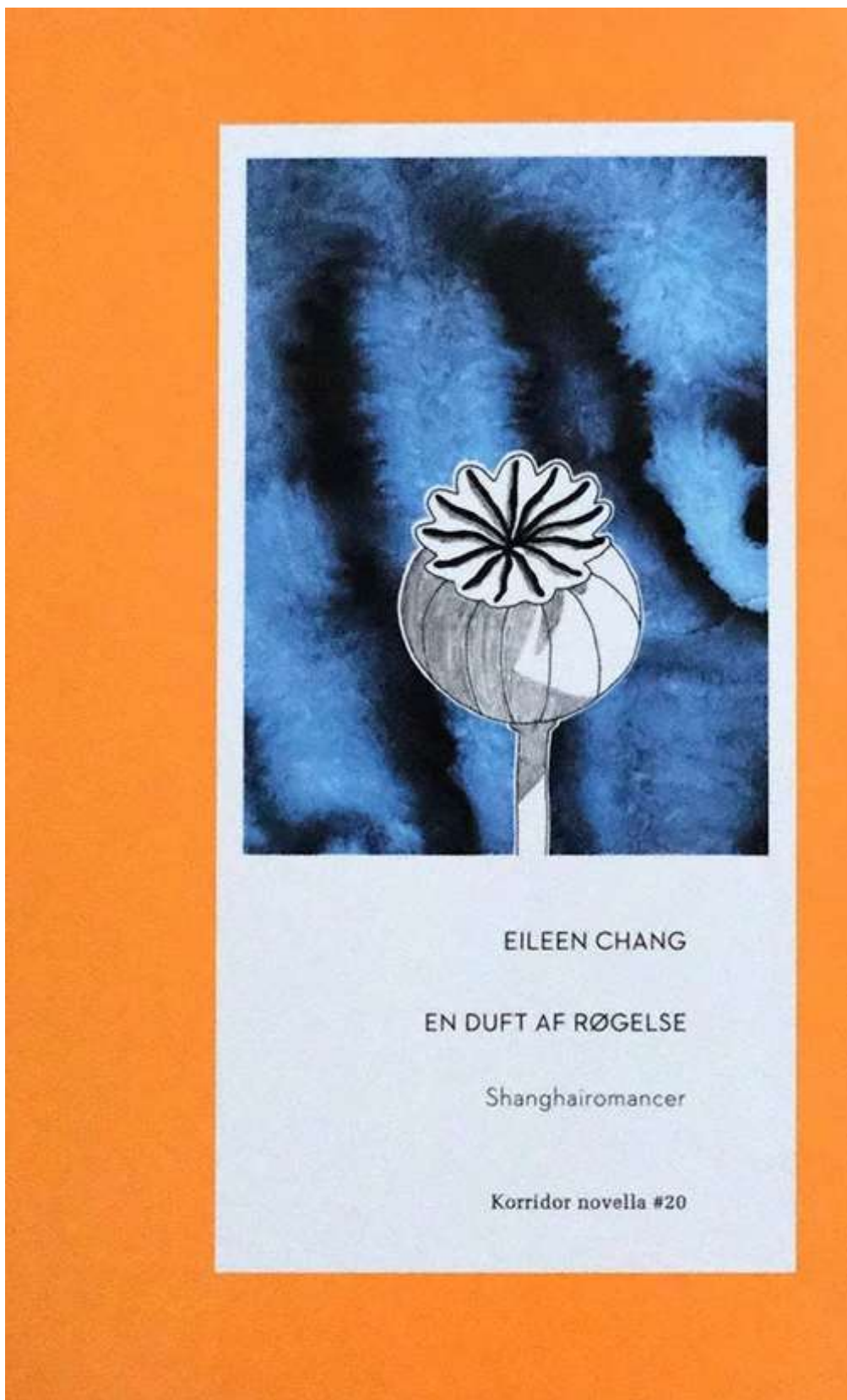
Hvad farvebeskrivelserne angår, kom jeg til at tænke på to meget forskellige danske digtere, også i tid, Emil Aarestrup, der lavede lister over sammensatte farvebeskrivelser, som han kunne bruge – med chokerende virkning – i sine digte, og Per Kirkeby, der i *2 digte* (1973) fremskrev de mest originale farvetæpper i dansk poesi.

Pirrende eksotisk

Men hos Eileen Chang befinder vi os i prosaen, der fortælles indgående, så man dårligt kan slippe bogen et øjeblik, om personlige forviklinger af erotisk karakter, om seksualitet og ægteskab, om moralske forventninger i et samfund, der ligger fjernt fra vores, og om selve opfattelsen af omgivelser og menneskelivet som vilkår på tværs af de nævnte forskelle i traditioner. Alt dette ligger nedenunder og blander sig ind i den sproglige skønhed.

Ligesom *Kærlighed i en faldende by* består *En duft af røgelse* af tre fortællinger, to novellaer og en tredje, der nærmest lægger sig imellem novellen og novellaen. Novellaen som genre kan bedst beskrives som en lille roman, der når at udfolde en stemning, en tidsånd og en flertydig problematik, hvorimod novellen er kort og situationsbestemt i sit sigte.

De tre fortællinger er alle spændt ud mellem Hongkong og Shanghai, og de er alle tre skrevet i 1943 og udkom i bogform i Eileen Changs debut, *Romancer*, i 1944. Forfatteren var på det tidspunkt kun 24 år og slog igennem med dette storstilede værk, som vi nu har fået to kvalificerede uddrag af på dansk.

De to byer er forfatterens egne selvoplevede miljøer. Hun var født i Shanghai og studerede i Hongkong, men måtte i 1941 vende tilbage til Shanghai på grund af krigen og japanernes bombardement af Hongkong. Det er denne pendulering, der kendetegner hendes værk, og som også åbner for mødet mellem Vest og Øst i en specifik tid.

Vi er i en kinesisk tradition, men med indstik af europæisk kultur, ja, i en af novellaerne er hovedpersonerne europæere, og vi får dette spejlkabinet af europæisk kultur, set af kinesiske øjne, oplevet nu af os europæere. Som Sidse Laugesen skriver i bogens efterord: ”Det, vi ser som ’østligt’ og ’fremmed’ og orientalsk, var mere ’hjemligt’ og ’nært’ for Eileen Chang, og det eksotiske for Eileen Chang var nærmere vores occidentale, vestlige, verden.”

Det ’hjemlige’ for Eileen Chang er til gengæld eksotisk for os, og hele det psykologiske felt, hvad kærligheden kan og må, hvad familien betyder, og hvordan selskabelighed spænder af, og hvad der forudsættes, hvad der tilladt, og hvad der er forbudt, og hvilke konsekvenser hele dette uskrevne lovkompleks medfører, tindrer som fascinationspunkter i teksten.

“Hvad jeg i denne situation må konstatere, er, at oversættelsen er et sprogligt mesterværk på dansk, takket være digteren og oversætterfænomenet Sidse Laugesen

De tre fortællinger er navngivet efter deres ramme, så at sige, de hedder henholdsvis ”Det første røgelseskar”, ”Det andet røgelseskar” og ”Jasminte”. Historierne er iscenesat som værende fortalt, mens en given mængde røgelse brænder, eller te drikkes.

Den første begynder: ”Kom, find familiens irplettede røgelseskar frem og tænd en håndfuld duftende spåner, så skal du høre en fortælling fra Hongkong, før krigen begyndte.” Og den anden slutter: ”De duftende spåner er brændt ud. Gløderne slukkes, og asken bliver kold.”

Den tredje har denne begyndelse, jf. titlen: ”Kom, lad mig brygge dig en kande jasminte, måske den bliver lidt bitter.” Ja, det kan man roligt sige. Den er så bitter, at man sidder tilbage i en skruetvinge af nøgternt påført empati med en forpint hovedperson i håbløs øjeblikkelig udsigtsløshed.

Også et sprogligt mesterværk på dansk

Når man læser litteratur i oversættelse fra et sprog, man ikke har det mindste kendskab til, må man stole på oversættelsen, man har ikke mulighed for at sammenligne med originalen. Hvad jeg i denne situation må konstatere, er, at oversættelsen er et sprogligt mesterværk på dansk, takket være digteren og oversætterfænomenet Sidse Laugesen.

Den første bog af Eileen Chang oversatte hun i samarbejde med Rakel Haslund-Gjerrild, ligesom tidligere *Aldrende skyer i drift* af Can Xue (2019), men denne har hun oversat alene. Hun har oversat en række værker til Korridors novellaserie foruden *Kærlighed i et nyt årtusind* af Can Xue (2021) og digtsamlinger af Liao Yiwu, Yu Jian og Shen Haobo, udgivet sammen med hendes essay *Hyl!* (2022). Alt sammen inden for få år.

“Hele serien er bemærkelsesværdig

Nævnes skal også det særegne boghåndværk, som kendetegner novellaserien, og som gør bøgerne til samlerobjekter, allerede mens de udkommer. Ida Marie Therkildsen er, som det hedder, ”den kreative kraft bag Korridors novellaserie”. Hun står for omslagsdesign, mens Simon D. Kristensen styrer sats og tilrettelæggelse af indholdet.

Hele serien er bemærkelsesværdig. Eileen Chang er for nærværende læser – i Sidse Laugesens oversættelse (og for det ene binds vedkommende i samarbejde med Rakel Haslund-Gjerrild) – en litterær åbenbaring. Jeg anbefaler disse Shanghairomancer, hvis man vil have udvidet sin horisont og have et sprogligt kick i én og samme bevægelse.

Læs kulturanbefalinger i Kulturlisten hver fredag. [Find den seneste udgave her.](#)

Hong Kong

oversættelse

romance

Asger Schnack

Asger Schnack (f. 1949) er en dansk forfatter og forlægger. Asger var ansat på Borgens Forlag fra 1971 til 1979, de sidste fire år som forlagsredaktør. Efterfølgende har han været forlagsredaktør på Hans Reitzels Forlag fra 1993 til 1999.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend